

PODvodno ARHEOLOŠKO ISTRAŽIVANJE ANTIČKE VILE NA POLUOTOKU VIŽULA U MEDULINU

Kasnoantička maritimna rezidencijska vila

Miholjek i Džin nam govore kako će se ovogodišnji rujanski istraživački napori nastaviti s pregledom i dokumentiranjem ostataka arhitekture u zoni plime i oseke na području cijelog poluotoka uobičajenom arheološkom metodom prikupljanja podataka i usnimavanjem na geodetsku podlogu

Piše **Cristian Bruno GALIĆ**

U temeljenjem Međunarodnog istraživačkog centra za arheologiju, Brijuni - Medulin 1994. godine u okviru projekta kulturno-povijesnog i arheološkog istraživanja i zaštite kulturne i prirodne baštine općine Medulin, započelo je sistematsko arheološko iskapanje i istraživanje zapadnog obalnog dijela poluotoka Vižula. Tada je odjel za podvodnu arheologiju, Hrvatskog restauratorskog zavoda iz Zagreba istražuje i podvodni dio. Taj se posao nastavlja i dana. Što se ovih dana radi na Vižuju pitali smo voditeljica Međunarodnog istraživačkog centra za arheologiju, istraživačicu Vižule arheologinju Kristinu Džin.

Dva desetljeća istraživanja

- Arhitektonska susljednost iščitavala se iz svake nove stratigrafske jedinice i to kao već tadašnja antička destrukcija pojedinih građevinskih dijelova i slojeva s ciljem izgradnje monumentalnog, mramorom bogato ukrašene, kasnoantičke maritimne rezidencijske vile tijekom 4. stoljeća. Tijekom gotovo 20 godina istraživanja, kako na kopnu tako i na moru, utvrđeno je najmanje osam zasebnih građevinskih objekata ladanjske vile s pripadajućim gospodarskim i lučkim objektima. Riječ je o gusto postavljenom sklopu prostora različitog tlocrta koji prema moru završavaju vanjskim rubom izgrađenim od velikih kamenih blokova, a protežu se na kopneni, obalni i podvodni dio. Cijeli lokalitet teško je devastiran zbog raznih vanjskih utjecaja: erozije tla, djelovanja morskih valova, plime i oseke te ljudskog faktora. Prema konstruktivnim elementima i tlocrtu ostaci arhitekture upućuju na privatni ladanjski prostor, gospodarske objekte, termalne komplekse, operativnu obalu i veliki mol te antički kanal ili cestu, kaže Džin.

Obilaskom Vižule u pratnji Kristine Džin u podvodnim istraživanjima smo zatekli i podvodne arheologe na čelu s voditeljem istraživanja Igorom Miholjekom iz Hrvatskog restauratorskog zavoda. Tijekom ovog mjeseca djelatnici odjela za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda provode desetu kampanju istraživanja pod njegovim vodstvom a ekipu još čine arheolozi i suradnici Vesna Zmaić Pavle Dugonjić, Iva Stojić, Davor Milošević, Ana Skračić, Goran Trninić i Miro Vuković.

Ostaci potopljene rimske ceste u uvali Burle

Ortofoto snimka Vižule s do sada označenim arheološkim zonama

- U ovogodišnjoj kampanji provode se istraživanja antičke operativne obale s velikim molom duljine 30 i širine šest metara, sastavljenog od više segmenata. Na molu su otvorene četiri sonde, kako bi se utvrdila dubina temeljenja mola, način konstrukcije i gradnje, potencijalne faze pregradnje ili dogradnje i kako bi se odredilo vremensko razdoblje u kojemu je mol korišten i dograđivan. Istraživanja su pokazala da su vanjska lica mola sagrađena od masivnih kamenih blokova i kamenih segmenata veće građevine, možda i hrama, koji su kao građevinski materijal nakon

razidavanja građevine na kopnu upotrijebljeni u izgradnji mola u moru. Prostor između ovih blokova bio je nasut sitnim lomljenim

N. LAZAREVIĆ

Kristina Džin

kamenom, otpadnim antičkim materijalom i građevnim materijalom vile iz ranijih razdoblja, ističe Džin.

UNIŠTENI ZIDOVİ

I Džin i Miholjek jednoglasni su kako Vižulu treba brendirati kao kulturno-turistički proizvod Medulina, kao arheološki biser velikog potencijala koji nije uopće turistički iskorišten. Naime devastacije kako ljudi tako i prirode su neminovni, ali ističe Džin, plan upravljanja lokalitetom je prijeko potreban. U njemu bi bile donesene smjernice koje bi se praktički svakodnevno odrađivale na terenu i to od nadzora devastacija od šetača, ribara, turista u kampiranju i loženju vatre u šumarku, do dokumentiranja i konzervacije devastiranja urušavanja zidova, mozaičkih podova ili fresaka.

ARHEOLOŠKA ŠKOLA

U planu je i nastavak provođenja arheološke škole kao što je to bilo prije desetak godina u suradnji sa sveučilištima iz Hrvatske i regije, gdje bi studenti i znanstvenici na interdisciplinarnim područjima zajednički radili na pojedinim dijelovima tijekom pred i posezone, kako na kopnu tako i u moru. Upravo istraživanja koja se sustavno provode malim ili nikakvim sredstvima i entuzijazam istraživača s kojima sam proveo sunčano jutro, te strast za očuvanjem i prezentacijom medulinske baštine govore nam da baština nije izgubljena, već neotkrivena, a da je na nama da ju bržljivo očuvamo i prezentiramo za budućnost.

Miholjek i Džin nam govore kako će se ovogodišnji rujanski istraživački napori nastaviti s pregledom i dokumentiranjem ostataka arhitekture u zoni plime i oseke na području cijelog poluotoka uobičajenom arheološkom metodom prikupljanja podataka i usnimavanjem na geodetsku podlogu.

Podvodni mol i hram

Arheološko iskapanje, dokumentiranje i djelomična konzervacija zidova na kopnu radeno je od 1995. do 2012. godine pod vodstvom prof. dr. sc. Vesne Girardi Jurkić, te su na dijelu iskapanog sektora I., II. a i II. b u godišnjim kampanjama, na trima terasama zapadnog obalnog dijela poluotoka u moru i na kopnu otkriveni temeljni zidovi objekata, podni mozaici, termalni dio i cisterna, građeni i korišteni kroz četiri osnovne faze, od 1. do 6. stoljeća, s međufazama - Augustovo, Hadrijanovo, Konstantinovo i ranosrednjovjekovno.